

Ginkgo biloba L. o'simligining botanic tavsifi, tarqalishi va ahamiyati
Botanical description, distribution and significance of Ginkgo biloba
L.plant

Ботанеское описание, распространение и значение растения Гинкго
билоба Л.

Andijon davlat pedagogika instituti
Aniq va tabiiy fanlar
Biologiya yo'nalishi 103-guruh talabasi
Abdumalikova Habibaxon

Annotatsiya. Mazkur tezisdagi Ginkgo biloba o'simligining botanika tavsifi, tabiiy tarqalishi hamda inson faoliyati uchun ahamiyati yoritilgan. O'simlikning qadimiy kelib chiqishi, barglarining o'ziga xos shakli va changlanish jarayoni haqida ma'lumot berilgan. Uning Xitoyda tabiiy holda uchrashi, lekin dunyoning boshqa qismlarida ham madaniy holda o'stirilayotgani qayd etilgan. Shuningdek, Ginkgo biloba ning tibbiyotdagi roli, ayniqsa, qon aylanishi va asab tizimiga foydali ta'siri muhokama qilingan.

Abstract. This thesis discusses the botanical description, natural distribution and importance of Ginkgo biloba for human activity. Information is provided about the ancient origin of the plant, the unique shape of its leaves and the pollination process. It is noted that it occurs naturally in China, but is also cultivated in other parts of the world. The role of Ginkgo biloba in medicine, especially its beneficial effects on blood circulation and the nervous system, is also discussed.

Аннотация. В диссертации даны ботаническое описание, природное распространение и значение растения гинкго двулопастного для жизнедеятельности человека. Приводятся сведения о древнем происхождении растения, уникальной форме его листьев и процессе опыления. Сообщается, что он встречается в природе в Китае, но также культивируется и в других частях мира. Также обсуждалась роль Гинкго двулопастного в медицине, особенно его благотворное влияние на кровообращение и нервную систему.

Kalit so'zlar. Biologik xususiyatlari, Tarqalishi, Ekologik ahamiyati, Tibbiy ahamiyati, Dorivor xususiyatlar.

Keywords. Biological properties, Distribution, Ecological importance, Medical importance, Medicinal properties

Ключевые слова. Биологические свойства, Распространение, Экологическое значение, Медицинское значение, Лечебные свойства.

Kirish. Mazkur oila bitta yagona turni (ikki bolakli ginkgo Ginkgo biloba L.) oz ichiga olgan. Ginkgo biloba o'simligi faqat Janubiy Xitoyda yovvoyi holda uchraydi. Bu daraxt birinchi marotaba XVIII asrda Evropa bilan Amerikadagi botanika bog'lariga olib kelingan. MDH hududida ginkgo biloba Qrimda, Kavkazning Qora dengiz qirg'oqlarida o'stiriladi. Ginkgo respublikamizning Toshkent, Samarqand, Andijon kabi shaharlari parkida o'sadi. Bu yirik daraxtning boyi 30-40 m ga etadi. Bargi bandli, barg plantinkasi elpigichni eslatadi. Ortasi biroz tilingan bu barglar har yili qish mavsumida tokiladi. Ginkgo biloba ikki uyli o'simlik, otalik qubbachasi boshqa osimlikda sirgasimon shaklda bo'ladi. Shamol yordamida changlanadi. Changi bevosita urug'kurtakda o'sib, chang naychasi hosil qiladi. Urug'lanish oldidan bu naychada ikkita yirik, xarakatchan spermatozoid hosil boladi. Bu spermatozoid naycha orqali tuxum hujayraga borib qoshiladi. Ginkgoning rivojlanish sikli sagovniklarning rivojlanish sikliga o'xshaydi, ammo vegetativ organlari topgullarining tuzilishi jihatidan ulardan jiddiy farq qiladi. Tibbiyotda qo'llanilishi va kimyoviy tarkibi. Oxirgi yillarda Ginkgo biloba daraxti bargidan ajratib olinayotgan birikmalar farmokoterapiya sohasida bir qancha nerv va qon tomirlari kasalliklarida, ateroskleroz, xotirani yaxshilash va diqqatni jamlashda keng foydalanilmoqda. Ekologik ahamiyatida esa Ginkgo ifloslangan shahar havosiga chidamli bo'lib, shahar ko'chalari va xiyobonlarida ekish uchun mos keladi. Kasallik va zararkunandalarga nisbatan yuqori chidamlilikka ega.

Xulosa: Inson va hayvonlar organizmda ro'y beradigan turli kasalliklarni davolashda ishlatiladigan dori-darmonlar ichida shifobaxsh o'simliklardan tayyorlanayotgan dorilar salmoqli o'rin tutadi. Juda ko'p dorivor o'simliklar dorixonalarda sotilmaydi, balki dori-darmonlar ishlab chiqarishdagi asosiy homashyo hisoblanadi. Biz dori-darmonlardan foydalanayotganimizda, ko'pincha ularni shifobaxsh o'simliklardan tayyorlanganligi xayolimizga ham kelmaydi. Masalan: kardiovalen- yurak kasalliklarini davolashda qollanadigan dorilardan biri bo'lib, u do'lana, asarun(valeriana), sariqqul (adonis) va boshqa bir qancha birikmadan tayyorlanadigan murakkab brikmadir.

Foydlanilgan adabiyotlar

1. Teshaboyeva, M., Mamanazarov, B., & Sayramov, F. (2022). LAMIACEAE OILASINING ZIRAVORLIK XUSUSIYATIGA EGA TURLARI. Science and innovation, 1(D8), 509-514.
2. Yusupova, Z. A., & Baratjon o'g'li, S. F. (2022). LAMIACEAE OILASINING EFIR MOYIGA BOY BO'LGAN BAZI TURLARINING MORFOLOGIYASI. Scientific Impulse, 1(2), 692-695.
<https://uz.wikipedia.org>